

KATEGORIJA ODREĐENOSTI I PREDIKATNO IME

Marija Znika

Uradu se analizira status pridjeva kao predikatnoga imena s obzirom na kategoriju određenosti. Navode se bitni elementi kategorije određenosti. Upozorava se na različit položaj nekih oblika: kad su predikatno ime i kad su atributi.

Kad je riječ o kategorijama imenskih riječi¹ među tim se kategorijama navodi i kategorija određenosti. Kategorija određenosti imanentna je imenicama. One su nositelji određenosti². Sadržaj kategorije određenosti čine dvije oznake: [+ određeno] i [- određeno]³. Određenost neke imenice može se aktualizirati izborom neke imenice i njezinim uvrštavanjem u rečenicu. Premda je imenica nositelj određenosti, ona ju ne može sama izraziti. Za to joj služe druga jezična sredstva. Gramatikalizirano sredstvo⁴ za izricanje kategorije određenosti u hrvatskom jeziku pridjevni je vid. Pridjevni vid oblikom se razlikuje u opisnih pridjeva i nekih gradivnih pridjeva. Ostali pridjevi nemaju posebnih oblika za izricanje određenosti i drugih za izricanje neodređenosti. U njih je u jednom obliku neutralizirana oznaka određenosti⁵. Oblična neutralizacija odraz je povijesnoga razvoja u kojemu je, pod utjecajem raznih činitelja, oslabila opreke određeno ≠ neodređeno i na području štokavskoga narječja. Jedan od bitnih činitelja koji su pridonijeli slabljenju te opreke i u štokavskom narječju, pa onda i hrvatskom standardu kojemu je ono osnovica, utjecaj je čakavskoga i kajkavskoga narječja u kojima nema opreke određeno ≠ neodređeno. D. Brozović status te gramatičke kategorije u standardnome jeziku opisuje ovako:

„... u standardnome jeziku sama ta gramatička kategorija danas /je/ neobvezatna, drugim riječima (...) predstavlja stilsku rezervu.”⁶

Kad je riječ o upotrebi određenih i neodređenih oblika pridjeva, pozicije na kojima dolaze jedni ili drugi oblici različite su. Osvrnut ću se detaljnije na poziciju predikatnoga imena.

---

¹ U novije doba i I. Pranjковиć, 2004., str. 25.-32.

² E. Fekete u opsežnoj monografiji (1969., str. 1.-66.; 1973., str. 340.-513.) obrazlaže razvoj i sadašnje stanje pridjevnog vida i navodi relevantnu literaturu.

³ O kategoriji određenosti i načinima njezina izražavanja usp. i M. Znika, 2004., str. 49.-64.

⁴ Određenost se u hrvatskom jeziku može izraziti i drugim sredstvima: pokaznim zamjenicama, redom riječi, glagolskim vidom... O tome v.: J. Silić, 2000., str. 401.-407. i I. Pranjковиć, 2000., str. 343.-351.

⁵ R. Katičić, 1986., str. 385.-386.

⁶ D. Brozović, 1988., str. 117.-118.

Neke hrvatske gramatike navode ili implicitno ili eksplicitno pravilo o obliku pridjeva kao predikatnoga imena. Tako u B. Kašića nalazimo pravilo da kad god se pridjev

„slaže s glagolom opstojnosti jesam (...) ponajviše završava na neki od suglasnika”⁷

kao npr. *lud jest čovik koji Boga ne ljubi*. Slično i Š. Starčević, uz dodatak kojim se doduše malo nespretno, ali ipak opisuje razlika između neodređenih i određenih pridjeva: kad pridjev završava na samoglasnik ima „odredno i na bliže stisnuto zlamenovanje”, a kad završava na suglasnik ima općenito, neodređeno značenje:

„*Mlad čovjek svašta učini, a drugo je mladi čovjek svašta radi.*”⁸

Ignjat Alojzije Brlić, pišući gramatiku za njemačke korisnike, nužno je morao definirati i određene i neodređene pridjeve i dati pravila za njihovu uporabu jer kategorija određenosti u njemačkom jeziku postoji i izražava se članom:

„Neodređeni pridjev... upotrebljava se a) kad nije riječ o nekoj određenoj stvari, b) kad u njemačkom stoji neodređeni član ein, eine, eines ili ako čak ne stoji nikakav član, c) kad u njemačkom pridjev stoji iza svoje imenice odijeljen glagolom biti, d) na pitanje kakav? ukratko, ako pridjev stoji kao atribut ili sam kao predikat u rečenici, npr. dobar čovyk... moja je žena vesela...”⁹

Opisujući komparaciju pridjeva, Brlić navodi da se pozitiv pridjeva može pojačati priložima: *vrlo, jako, malo, osobito, čisto*.¹⁰ Određeni oblik pridjeva, postoji u svim jezicima, tvrdi Brlić, a

„upotrebljava se a) kad je riječ o određenoj stvari b) ondje gdje u njemačkom jeziku izrazito dolaze članovi der, die, das c) na pitanje koji?, koja?, koje? uopće onda kad pridjev zastupa imenicu ili ako se kao atribut pomišlja zajedno sa svojom imenicom; npr.: mládi se je gospodin oženio...”¹¹

Brlić zaključuje da svi pridjevi ne mogu imati oba oblika pa potom navodi koji pridjevi mogu imati koje oblike.¹² V. Babukić razliku između određenih i neodređenih pridjeva opisuje ovako:

„Izvěstna pridavna imena razlučuju se od neizvěstnih svèršivanjem i znamenovanjem.”¹³

---

⁷ B. Kašić, 1604., str. 46., u pretisku 2002., str. 92.-93.

⁸ Š. Starčević, 1812., str. 38.

⁹ I. A. Brlić, 1833., str. 66.

¹⁰ I. A. Brlić, 1833., str. 74.

¹¹ I. A. Brlić, 1833., str. 67.

¹² Nav. dj., str. 67.-68.

¹³ V. Babukić, 1854., str. 204.

A. Veber izričit je i precizan glede oblika:

„Pridavnik kano *predikat* stoji uvijek u neizvjestnoj formi; n.p. *Napoleon bijaše ratoboran*.“

U određenom obliku pridjev stoji u predikatu samo uz imenicu.¹⁴ Dobro je uočio bit: pridjev kao predikatno ime stoji u neodređenom obliku, a o značenju se tu ne govori. T. Maretić zaključuje:

„Kako je već dosta zatrto osjećanje za razliku među određenim i neodređenim pridjevom, to dokazuju ovi primjeri gdje u istoj rečenici i u istoj službi dolazi i jedan i drugi lik...“¹⁵

On ipak navodi sintaktičke pozicije u kojima stoji pridjev u neodređenom obliku, a to su predikat i privezak (predikatni atribut).¹⁶ T. Maretić u svojoj maloj gramatici za niže razrede srednjih škola govori samo o dvojakoj sklonidbi pridjeva, ovisno o tome jesu li neodređeni ili određeni, a to određuje po njihovu dočetu na suglasnik ili na samoglasnik.¹⁷ J. Florschütz opisuje koja vrsta pridjeva ima koje oblike:

„Opisni i gradivni pridjevi imaju određene i neodređene oblike...“¹⁸

Oblik se vezuje uz to *kakvo* je što ili *koje* je što.

„Pridjev kao predikat stoji u neodređenom obliku, a u određenom samo onda, ako pridjev nema neodređenoga.“¹⁹

U opisu predikata nema nikakave naznake o obliku predikatnoga imena. Brabec-Hraste-Živković govore o neodređenom ili kraćem obliku i određenom ili dužem obliku, a glede značenjske razlike među tim dvama oblicima upućuju na primjere iz kojih bi se ta razlika trebala moći razabrati. Oblik pridjeva dovode i vezu s upotrebom, vežući je uz poznatost lica ili predmeta. Oni donose i ograničenja upotrebe: neodređeni oblik dolazi u predikatu ili predikatnom atributu (prilošku), današnjem predikatnom proširku, te u genitivu kvalitete.²⁰ S. Pavešić u Gramatici uz Jezični savjetnik veže upotrebu neodređenog i određenog oblika pridjeva uz poznatost onoga uz što pridjev stoji.²¹ Neodređeni oblik pridjeva upotrebljava se kad služi „kao dio imenskog predikata...“²² Ako je osobina imenice već poznata, određena „pridjev

---

¹⁴ A. Veber, 1859., str. 8., u pretisku 2005., str. 12.

¹⁵ T. Maretić, 1899. (a), III. izd. (bez stilistike), 1961., str. 495. Slično i na str. 489.

¹⁶ T. Maretić, nav. dj., str. 494.

¹⁷ T. Maretić, 1899. (b), str. 67.

¹⁸ J. Florschütz, 1905., prerađeno izd. 1943., str. 55. Definiciju određenosti autor donosi na str. 51.

¹⁹ J. Florschütz, nav. dj., str. 117.

²⁰ I. Brabec-M. Hraste-S. Živković, IV., prerađeno izdanje, ŠK, Zagreb, 1961., str. 84.-85.

²¹ S. Pavešić, ur., 1971., str. 357.

²² S. Pavešić, ur., nav. dj., str. 359.

/je/ u određenom obliku”.²³ R. Katičić, govoreći o tome što može biti predikatno ime, navodi među ostalim i pridjev, ali ne kaže ništa o njegovu obliku s obzirom na određenost.²⁴ U Akademijinoj gramatici nalazimo pravila za uporabu pridjeva:

„... u položaju imenskog predikata i predikatnog proširka upotrebljava se neodređeni oblik kvalitativnih i gradivnih pridjeva”²⁵,

budući da pridjevi u tim funkcijama izriču kvalitativnost, statično svojstvo²⁶ predmeta označenih prije svega imenicama. U Hrvatskoj gramatici definiraju se određeni i neodređeni pridjevi, i to po načinu kako određuju imenicu. Uvode se pitanja *koji* i *kakav*.²⁷ Tek se u sintaksi uvodi ograničenje upotrebe: neodređeni pridjev dolazi kao dio imenskoga predikata, kao atribut, potom uz priloge za modifikaciju značenja i kao imenski predikat.²⁸ U morfologiji se uz opis tvorbe pojedinih glagolskih oblika donosi, po mojemu sudu posve pogrešno, uz pridjev trpni prvo neodređeni, a potom još i određeni vid toga pridjeva.²⁹ Pogrešno stoga što se taj pridjev trpni navodi u okviru glagolske paradigme. To što se on drugi put može upotrijebiti poput pridjeva kao atribut, i često tako upotrebljava, posve je druga stvar. D. Raguž govori o opreci određeno ≠ neodređeno i o određenim i neodređenim likovima pridjeva. Definira i značenje jednih i drugih pridjeva i uvodi pitanja *koji* i *kakav*.³⁰

Vidimo da analizirane hrvatske gramatike uglavnom navode ograničenje da pridjev kao predikatno ime stoji u neodređenom obliku, ali ne kažu ništa o tome izriče li tada takav pridjev određenost ili neodređenost ili ništa. Dalje se obično navodi da pridjev u određenom ili u neodređenom obliku može biti atribut³¹ pa izricati određenost ili neodređenost imenice. Ovisno o tome izriče li pridjev određenost ili neodređenost imenice, on odgovara na pitanje *koji* ili *kakav*. Gramatike se služe pitanjima koja su metajezično sredstvo za utvrđivanje koja je od gramatičkih oznaka kategorije određenosti aktualizirana u dotičnom pridjevu koji može, ali ne mora, imati poseban izraz za svaku od gramatičkih oznaka kategorije određenosti, tj. jedan za određenost, a drugi za neodređenost. Distribucija gramatičkih oznaka kategorije određenosti, kad svakoj od njih odgovara zaseban izraz, različita je.

---

²³ S. Pavešić, ur., nav. dj., str. 356.

²⁴ R. Katičić, 1986., str. 37.

²⁵ Akademijina gramatika, str. 616.

²⁶ Nav, dj., str. 613.

²⁷ E. Barić-M. Lončarić-D. Malić-S. Pavešić-M. Peti-V. Zečević-M. Znika, 1995., II., promijenjeno izd. 1997., str. 174.

²⁸ Nav. dj., str. 543.

²⁹ Nav. dj., str. 249., 251. i dr.

³⁰ D. Raguž, 1997., str. 88.

³¹ U novijim se radovima govori i o *sadržaju* tih oblika.

Upotreba određenog pridjevnog oblika ograničena je samo na atributnu upotrebu. Pridjev u neodređenom obliku ima veću mogućnost upotrebe: može biti atribut, pa izricati neodređenost imenice, može biti predikatni proširak kojemu je mjesto otvorio leksički punoznačan glagol kao predikat pa sročnošću vezati imenicu u subjektu i izricati neodređenost te imenice dok se odvija predikatna radnja. Treća je mogućnost da pridjev u neodređenom obliku bude predikatno ime. Pridjev u određenom obliku nije kao predikatno ime ovjeren u hrvatskom jeziku.³²

* *Pas je veliki.*

Ne dovodeći u sumnju to pravilo, želimo primjenom kategorije određenosti objasniti izriče li pridjev kao predikatno ime kategoriju određenosti, zašto pridjev kao predikatno ime mora biti u neodređenom obliku da bi rečenica bila ovjerena, mora li tada izricati neodređenost te ako mora, zašto mora.

Postavlja se ključno pitanje:

Može li sam pridjev kao predikatno ime uopće izricati određenost ili neodređenost? Valja pri tom odgovoriti još na neka pitanja, npr. na ono kojoj paradigmi pripada pridjev kao predikatno ime. Pripada li on imenskoj ili glagolskoj paradigmi?³³

Ako je u hrvatskomu standardnomu jeziku pridjevni vid gramatikalizirano sredstvo za izricanje određenosti imenice, onda se iz toga nora izvući zaključak da se o određenosti ili neodređenosti pridjeva može govoriti samo u vezi s imenicama.³⁴ Kada kao predikatno ime nije uvrštena imenica, nije ostvarena ključna pretpostavka da bi pridjev kao sastavnica predikatnoga imena mogao izricati određenost. On kao dio predikatnoga imena može izricati samo određenost imenice uz koju je uvršten. Iz neodređenosti oblika pridjeva kao predikatnoga imena (kada je pridjev sam bez imenice predikatno ime) ne možemo automatski zaključivati da taj pridjev izriče neodređenost, baš kao što ni iz oblika pridjeva tipa *desni*, *carski* ne možemo automatski zaključivati da oni izriču određenost premda stoje u obliku u kakvu stoje pridjevi kad se njima izriče određenost imenice kao u primjeru:

---

³² To je jedna od bitnih sintaktičkih razlikovnica između hrvatskoga i srpskoga jezika, kako navode Krstić i Guberina 1940., str. 39.: „U srpskom književnom jeziku nalazimo veoma često određeni pridjev *veliki* i *mali* i u predikatu: *On je već veliki, a ti si još mali*. Hrv. knjiž. jezik to nikako ne dopušta, i Hrvati malo griješe u tome.”

³³ Pod pripadnošću imenskoj paradigmi razumijeva se pripadnost pridjeva imenskim riječima kojima kao takvima mjesto u rečeničnom ustrojstvu otvara imenica, imenička zamjenica ili poimeničena riječ, a oni su tada atributi.

Pod pripadnošću glagolskoj paradigmi razumijeva se da pridjev daje svoju leksičku puninu spon-skomu glagolu koji mu je otvorio mjesto u rečeničnom ustrojstvu i da pridjev s tim glagolom čini jednu značenjsku cjelinu, da funkcionira s njime kao punoznačan glagol.

³⁴ I drugim riječima, Akademijina gramatika, str. 613., i poimeničenim riječima te imeničkim zamjenicama daje leksičku puninu. O tome v.: M. Znika, 2003., str. 363.-373.

Veliki val udara o stijene.

Ne može se, naime, uspostaviti uzajamno jednoznačan odnos između oblika pridjeva i kategorije određenosti: ako oblik pridjeva kakav je u određenom obliku opisnih pridjeva, onda određenost, ako oblik pridjeva kakav je u neodređenom obliku opisnih pridjeva, onda neodređenost. Ne možemo se osloniti ni na tip morfološke paradigme jer u nekih pridjeva postoji samo jedan tip morfološke paradigme: ili zamjenička, kakvu imaju određeni oblici opisnih pridjeva, ili imenička, kakvu imaju opisni pridjevi kad izriču neodređenost. Budući da u primjeru *Pas je star* nije kao predikatno ime uvrštena imenica, čiju bi neodređenost izricao *pridjev* star u neodređenom obliku, pitanje je što izriče sam takav pridjev. Na to se pitanje može odgovoriti samo ako se zna kako je takav pridjev uvršten, što mu je otvorilo mjesto u rečeničnom ustrojstvu.

Da bi pridjev mogao izricati određenost imenice, pretpostavka je da mu je ta imenica otvorila mjesto u rečeničnom ustrojstvu, i to kao atributu.³⁵ Ako imenica nije otvorila mjesto pridjevu kao atributu u rečeničnom ustrojstvu, on ne može biti gramatičkim sredstvom izražavanja kategorije određenosti koju nosi imenica. On po tome ne pripada imenskoj paradigmi. Za opis njegova statusa mora se pronaći drugo objašnjenje. Ako pridjev u određenom obliku izriče neko od svojstava imenice i tim svojstvom (s uključenom kategorijom određenosti), izdvaja tu imenicu i njome označeni sadržaj iz skupa istovrsnih te tako omogućuje njezinu identifikaciju i referenciju, ako pridjev u neodređenom obliku (kao izraz gramatičke oznake [- određeno]) samo izriče svojstvo imenice bez izdvajanja pomoću toga svojstva te imenice iz skupa istovrsnih, dakle bez identifikacije i referencije, što izriče sam pridjev kao predikatno ime?

Pridjev kojim se izriče kategorija određenosti imenice pripada imenskoj paradigmi jer mu je imenica otvorila mjesto u rečeničnom ustrojstvu. Sam pridjev, pak, kao predikatno ime nije uvršten po imenici. Stoga ne pripada imenskoj paradigmi, nego pripada glagolskoj paradigmi jer mu je mjesto u rečeničnom ustrojstvu otvorio sponski glagol kao predikat, glagol koji ima sva obilježja predikata, sve predikatne kategorije (lice, vid, vrijeme, način), ali je leksički prazan pa mu leksičku puninu mora dati koja druga leksički puna riječ, pa tako i pridjev. Uvrštavanjem uz sponu u funkciji predikatnoga imena pridjev više ne pripada imenskoj paradigmi. Dokida mu se mogućnost sklonidbe, ali i mogućnost stupnjevanja, kao i bilo kakva druga promjena oblika, nego on ostaje u obliku u kojemu je uvršten, i to u nominativu:

Pas je star.

³⁵ Imenica ne stoji uz pridjev kao atribut kad se kao zalihosna ispušta: *Na stolu su bijela i crvena ruža. Crvena miriše.* Pridjev sam može biti poimeničen pa omogućuje uvrštavanje atributa: *Naši stari dugo su živjeli.*

Pridjev iz te rečenice ne može se stupnjevati. Može se samo izabrati jedan od mogućih, kontekstno neuključenih pridjevnih stupnjeva, postalih od toga pridjeva, i načiniti nova rečenica:

Pas je stariji.

Zanemarujem sada pitanje može li ta rečenica s komparativom kao predikatnim imenom značenjski biti neutralna ili joj treba dopuna uz *stariji*: *Pas je stariji od koga ili čega?*

Pas je stariji od mačka.

Pridjevu kao predikatnom imenu mjesto je u rečenici otvorio predikatni glagol (spona) i po tome pridjev pripada glagolskoj paradigmi. Bit će izabran i uvršten uz sponu kad se pridaje neko svojstvo riječi koja je uvrštena kao subjekt:

Pas je velik.

Budući da predikatno ime pridaje neka svojstva riječi u subjektu, a da tom predikatnom imenu mjesto u rečeničnom ustrojstvu nije otvorio taj subjekt, ni riječ u tom subjektu, nego sponski glagol kao predikat, to predikatno ime ne uspostavlja izravan odnos s riječju u subjektu, nego samo posredno, kao sastavnica predikata. Stoga predikatno ime ne može izricati određenost imenice u subjektu, nego joj samo pridaje neko svojstvo; ono izriče samo golo svojstvo te imenice. Predikatno ime ne može biti izrazom određenosti imenice u subjektu, već samo izricati koje od njoj inherentnih svojstava, bilo varijantnih, bilo invarijantnih, tj. biti s njom semantički složivo.³⁶

Mjesto predikatnom imenu otvorila je, rečeno je, leksički prazna spona koja u pridjevu traži samo leksičku dopunu. Ne smije zavarati ni to što su pridjev kao predikatno ime i imenica u subjektu sročni. Odnosi sročnosti uspostavljeni su iz drugog kategorijalnog odnosa, iz odnosa predikata i subjekta, a potom „spušteni” i na razinu riječi koje su u dotičnom predikatu i subjektu, kad su po obliku predikata (ili predikatnoga imena) subjektu pretkazivi lice, broj i padež, a iz nekih oblika predikata (i predikatnoga imena) pretkaziv je subjektu i rod. Smjer pretkazivosti ide dakle od predikata prema subjektu, a ne obratno.

S ← P

3. l. jd., N, m. r. ← star je

Predikat *star je* otvara mjesto za riječ u 3. licu jednine u nominativu, i to muškoga roda, a mogu je popuniti riječi koje udovoljavaju tim zahtjevima (*čovjek, pas, stol* i sl.) i zahtjevima semantičke složivosti.

---

³⁶ U stilski neobilježenu tekstu ili govoru, u svrhovitoj komunikaciji. Drukčije može biti u frazemima i stilski obilježenim tekstovima: Čovjek je *živi leš*.

Na temelju izloženoga zaključuje se da se ne može govoriti o određenosti ili neodređenosti pridjeva kao predikatnoga imena jer pridjev kao predikatno ime ne pripada imenskoj paradigmi, nego pripada glagolskoj paradigmi. Mjesto u rečeničnom ustrojstvu otvorila mu je spona koja ima sve predikatne kategorije. Pridjevi tada nisu vezani uz imenicu nego uz glagol. O kategoriji određenosti, pa i o izrazu te kategorije, može se govoriti samo kad je riječ o imenicama koje su nositelji kategorije određenosti. Imenice mogu otvoriti mjesto pridjevu u neodređenom ili određenom obliku. Pridjevni je vid u hrvatskom jeziku, kao što je već rečeno, uobičajeno gramatikalizirano sredstvo za izražavanje te kategorije. Nije li pridjevu mjesto u rečeničnom ustrojstvu otvorila imenica, ne može se govoriti o kategoriji određenosti pa ni o određenosti pridjeva. Staro gramatičko pravilo o tome da pridjev kao predikatno ime dolazi u neodređenom obliku valja dopuniti objašnjenjem da pridjev tada, premda ima oblik kakav imaju pridjevi kada izriču neodređenost, ne izriče neodređenost jer nije i ne može biti izrazom nijedne od gramatičkih oznaka kategorije određenosti, dakle ni [+ određeno] ni [- određeno]. A nije izrazom nijedne od gramatičkih oznaka kategorije određenosti stoga što pridjev sam kao predikatno ime i ne može biti izrazom kategorije određenosti budući da nema imenice određenost koje bi izricao. Valja se dakle osloboditi zaključivanja o sadržaju riječi na temelju njihova oblika. Da bi pridjev, pa i pridjev u predikatnom imenu, mogao biti izrazom kategorije određenosti, mora mu mjesto u rečenici otvoriti imenica, a on onda može izricati njezinu određenost ili neodređenost, može nekim od njezinih svojstava upućivati upravo na tu imenicu, može se odnositi samo i isključivo na tu imenicu i na njom označene sadržaje:

Zagreb je *velik grad* i u tom *velikom gradu* živi oko milijun stanovnika.

Nije li ostvarena ta pretpostavka, a u primjeru samoga pridjeva kao predikatnoga imena (*Pas je star*) nije ostvarena, ne može se govoriti ni o određenosti ni o neodređenosti toga pridjeva kao predikatnoga imena.

Literatura

- Babić, Stjepan - Brozović, Dalibor - Moguš, Milan - Pavešić, Slavko - Škarić, Ivo - Težak, Stjepko, Povijesni pregled, glasovi i oblici hrvatskoga književnog jezika, HAZU i Globus, Zagreb, 1991.
- Babukić, Vjekoslav, Ilirska slovnica, Zagreb, 1854.
- Barić, Eugenija - Lončarić, Mijo - Malić, Dragica - Pavešić, Slavko - Peti, Mirko - Zečević, Vesna - Znika, Marija, Hrvatska gramatika, II., promijenjeno izdanje, ŠK, Zagreb, 1997.
- Brabec, Ivan - Hraste, Mate - Živković, Sreten, Gramatika hrvatskosrpskoga jezika, IV., prerađeno izdanje, ŠK, Zagreb, 1961.

- Brlić, Ignac Al., Grammatik der Illyrischen Sprache, wie solche in Bosnien, Dalmazien, Slawonien, Serbien, Ragusa ec. dann von den Illyriern in Banat und Ungarn gesprochen wird. Für Teutsche verfasst und herausgegeben von Ignatz A. Berlich, Ofen, 1833.
- Brozović, Dalibor, Jezik srpskohrvatski/hrvatskosrpski, hrvatski ili srpski, izvadak iz Enciklopedije Jugoslavije, Leksikografski zavod „Miroslav Krleža”, Zagreb, 1988.
- Fekete, Egon, Oblik značenje i upotreba neodređenog i određenog pridevskog vida u srpskohrvatskom jeziku, Južnoslovenski filolog, knj. 28., sv. 1.-2., Beograd, 1969., str. 1.-66. i Južnoslovenski filolog, knj. 29., sv. 3.-4., Beograd, 1973., str. 340.-513.
- Florschütz, Josip, Gramatika hrvatskog jezika za ženski licej, preparandije i više pučke škole, Zagreb, 1905., prerađeno izd. pod naslovom Hrvatska slovnica za srednje i slične škole, Zagreb, 1943.
- Kašić, Bartol, Institutionum linguae illyricae libri duo, Rim, 1604., u pretisku s prijevodom Sanje Perić-Gavrančić u izdanju Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje, pod naslovom Osnove ilirskoga jezika, Zagreb, 2002.
- Katičić, Radoslav, Sintaksa hrvatskoga književnog jezika, JAZU i Globus, Zagreb, 1986.
- Maretić, Tomo, Gramatika i stilistika hrvatskoga ili srpskoga književnog jezika, Zagreb, 1899., III. izd. (bez stilistike), MH, Zagreb, 1963.
- Maretić, Tomo, Gramatika hrvatskog jezika za niže razrede srednjih škola, Zagreb, 1899.
- Pavešić, Slavko, Jezični savjetnik s gramatikom, MH, Zagreb, 1971.
- Pranjković, Ivo, Kategorijalna svojstva imenskih riječi, Zbornik Zagrebačke slavističke škole 2003., Zagreb, 2004., str. 25.-32.
- Pranjković, Ivo, Izražavanje određenosti/neodređenosti imenica u hrvatskom jeziku, Riječki filološki dani, Zbornik radova 3, Rijeka, 2000., str. 343.-351.
- Raguž, Dragutin, Praktična hrvatska gramatika, Medicinska naklada, Zagreb, 1997.
- Silić, Josip, Kategorija neodređenosti/određenosti i načini njezina izražavanja, Riječki filološki dani, Zbornik radova 3, Rijeka, 2000., str. 401.-407.
- Starčević, Šime, Ričoslovica ilirička vojničkoj mladosti krajičnoj poklonjena, Trst, 1812., u pretisku Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb, 2002.
- Težak, Stjepko - Babić, Stjepan, Gramatika hrvatskoga jezika. Priručnik za osnovno jezično obrazovanje, 14. izd., ŠK, Zagreb, 2004.
- Veber, Adolfo, Skladnja ilirskoga jezika za niže gimnazije, Beč, 1859., u pretisku Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb, 2005.
- Znika, Marija, Atributne, apozicijske i proširuće rečenice, Rasprave IHJJ, knj. 29., Zagreb, 2003., str. 363.-373.;
- Kategorija određenosti u hrvatskom jeziku, Zagrebačka slavistička škola 2003., zbornik radova, Zagreb, 2004., str. 49.-64.;
- Nekoliko pitanja o kategoriji određenosti, Od fonetike do etike, zbornik o sedamdeset-godišnjici prof. dr. J. Silića, Zagreb, 2005., str. 125.-132.

Sažetak

Marija Znika, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb

UDK 81'367, znanstveni članak

Primljen 16. lipnja 2005., prihvaćen za tisak 20. listopada 2005.

The Category of Definiteness and Nominal Predication

Through a review of selected grammars of the Croatian language, from Kašić until the present day, an analysis is given of the status of adjective as nominal predicate regarding the category of definiteness, and relating to the rules about the forms in which adjectives can be used as nominal predicates. It is shown that the adjective itself, used as nominal predicate, can not express definiteness for two reasons: 1) because as nominal predicate it belongs to the verbal paradigm, and 2) because there is no noun in the nominal predicate the definiteness of which would be expressed by the adjective as the grammaticalized means for expressing the category of definiteness in that nominal predicate. It is emphasized that it is wrong to draw conclusions about the definiteness or indefiniteness of an adjective only on the basis of its form, since the grammatical category of definiteness, as well as the forms through which it can be expressed, can only be discussed in connection with the noun.